

BERGEN BİLDİRGESİ

AVRUPA YÜKSEKÖĞRETİM ALANI

Yükseköğretimden Sorumlu Eğitim Bakanları Konferansı Bildirgesi

19-20 Mayıs 2005, Bergen

I-ORTAKLIK

Yükseköğretim kurumlarının, personelinin ve öğrencilerinin Bologna Süreci'nin ortakları olarak kayda değer bir rolü olduğuna dikkat çekiyoruz. Gerekli yasal düzenlemelerin yapıldığından, ortakların bu Sürecin uygulanmasındaki rolleri çok daha önemli hale gelmiştir ve bizler de Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın oluşturulması konusundaki çabalarını devam ettirmeleri ve yoğunlaştırmaları konusunda kendilerini desteklemekteyiz. Avrupa'daki yükseköğretim kurumlarının Sürece olan bağlılıklarını memnuniyetle karşılıyor ve Avrupa'nın ihtiyaç duyduğu yenilikçi eğitim ve öğretim süreçlerinin başlatılmasını sağlamak adına müfredatta yapılan yapısal değişikliğin etkisinin görülebilmesi için zamana ihtiyaç olduğunun bilincindeyiz.

İş dünyasından ve sosyal hayattan ortaklarımızı temsil eden kuruluşların desteğini memnuniyetle karşılıyor ve Bologna Süreci hedeflerine ulaşma yolunda daha yoğun işbirliği bekliyoruz. Ayrıca sürece ortak olan uluslararası kurum ve organizasyonların katkılarını da memnuniyetle karşılıyoruz.

II- DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Bologna İzleme Grubu'nun 2003-2005 Genel Raporu, Avrupa Üniversiteler Birliği'nin Trends IV Raporu ve Avrupa Öğrenci Birlikleri'nin 'Öğrenci Gözüyle Bologna' başlıklı Raporu'nda, ortaya konan hedeflerimize doğru önemli ilerlemeler kaydettiğimizi görmekteyiz.

Berlin'deki toplantımızda İzleme Grubu'ndan, derece sistemi, kalite güvencesi, derecelerin ve çalışma dönemlerinin tanınması olmak üzere üç önceliğe odaklanmış bir ara durum değerlendirmesi raporu hazırlamalarını istemiştik. Değerlendirme raporundan, bu üç öncelik alanında oldukça önemli ilerlemeler kaydedildiğini görüyoruz. Bu ilerlemenin tüm katılımcı ülkelerde istikrarlı bir çizgide ilerleme kaydetmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle, hem kurumsal düzeyde hem de hükümetler düzeyinde kapasite oluşumu için daha yoğun bir uzmanlık bilgisi paylaşımına gerek görmekteyiz.

Derece Sistemi

İki aşamalı derece sisteminin yaygın olarak uygulanmakta olduğunu ve öğrencilerin yarısından fazlasının da bu sisteme katıldığını görüyoruz. Ancak halen aşamalar arası geçişlerle ilgili bazı engeller bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilerin lisans mezunu olarak istihdam edilebilirliklerini arttırmak ve uygun görevlerle kamu hizmetine dahil edilmelerini sağlamak için Hükümetler, kurumlar ve sosyal ortaklar arasında daha fazla diyaloga ihtiyaç vardır.

Bizler, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın genel kalifikasyonlar çerçevesi ile AB kapsamında gelişmekte olan ve yaşam boyu öğrenim ile ilgili nitelikleri de içeren genel eğitimin yanı sıra, mesleki eğitim ve öğretim arasında da bir bütünlük sağlanmasına önem vermekteyiz. Avrupa Komisyonu'ndan, bu konudaki çalışmalar ilerledikçe Bologna Süreci'nin tüm taraflarıyla görüş alışverişinde bulunmalarını istiyoruz.

Kalite Güvencesi

Hemen hemen bütün ülkeler Berlin Bildirisi'nde yer alan kriterlere dayanan ve üst düzeyde işbirliği ve ağ sistemine sahip bir kalite güvencesi sistemi için bazı yasal hükümler getirmişlerdir. Ancak halen, başta öğrenci katılımı ve uluslararası işbirliği olmak üzere bazı konularda ilerleme kaydedilmesi gerekmektedir. Bunların yanı sıra, iç mekanizmalarını sistematik bir şekilde ortaya koyup bunları dış kalite güvencesi ile doğrudan ilişkilendirme yoluyla eğitimde kalitenin artırılması çabalarına devam etmeleri konusunda yükseköğretim kurumlarını teşvik etmekteyiz.

Avrupa Yükseköğretim Alanı'nda kalite güvencesi için Avrupa Kalite Güvencesi Birliği (ENQA) tarafından önerilen standartları ve ilkeleri kabul etmekteyiz. Bizler, ortak olarak kabul edilmiş kılavuzlara ve kriterlere saygı duymakla beraber, ulusal kalite güvencesi ile ilgili kurumların emsal tarama modelini ulusal düzeyde uygulamayı taahhüt etmekteyiz. Ulusal inceleme temeline bağlı kalite güvencesi kuruluşlarının Avrupa düzeyinde kayıt edilmesi prensibini kabul ediyoruz. Uygulama kalitesinin Avrupa Kalite Güvencesi Birliği'nin Avrupa Üniversiteler Birliği, Avrupa Yükseköğretim Kurumları Birliği ve Avrupa Ulusal Öğrenci Birlikleri'yle işbirliği içinde daha da geliştirilmesini ve bizlere de İzleme Grubu kanalıyla bir bu konuya ilişkin bir rapor gönderilmesini talep ediyoruz. Akreditasyon veya kalite güvencesi konusundaki kararların karşılıklı olarak tanınmasını geliştirmek amacıyla, ulusal düzeyde tanınmış kuruluşlar ile işbirliği halinde olmanın önemini vurguluyoruz.

Derece ve Öğrenim Dönemlerinin Tanınması

Lizbon Tanıma Antlaşması 45 ülkenin 36'sı tarafından onaylanmıştır. Henüz onaylamayan ülkelerden de Antlaşma'yı gecikmeden onaylamalarını beklemekteyiz. Lizbon Tanıma Antlaşma'da yer alan ilkelerin tam olarak uygulanması ve ulusal mevzuatlarımızla uygun şekilde birleştirilmesi konusunda gerekenlerin yapılacağını taahhüt ediyoruz. Tüm katılımcı ülkeleri, ENIC/NARIC ağı tarafından tanınma konusunda tespit edilmiş sorunlar üzerinde durmaya çağırıyoruz. Yabancı kalifikasyonların tanınmasıyla ilgili sürecin kalitesini artırmaya yönelik ulusal eylem planları hazırlayacağız. Bu planlar, bir sonraki Bakanlar Konferansı için hazırlanacak olan ülke raporlarının bir bölümünü teşkil edecektir. Lizbon Tanınma Antlaşması'nın yan metinlerini destekliyor ve tüm ulusal yetkilileri ve paydaşları, Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde iki veya daha fazla ülkede verilen ortak dereceleri tanımaya çağırıyoruz.

Ulusal ve Avrupa düzeyinde kalifikasyonlar çerçevesi geliştirilmesinin, yaşam boyu öğrenimin yükseköğretime daha fazla dahil edilmesi için bir fırsat olduğuna inanmaktayız. Deneyimlerle kazanılmış öğrenimlerin mümkün olduğu yerlerde yaygın öğretimin de yükseköğretimin bir ögesi olacağı şekilde tanınmasını sağlamak için yükseköğretim kurumları ve diğer kurumlarla birlikte çalışacağız.

III. DİĞER KONULAR VE ÖNCELİKLER

Yükseköğretim ve Araştırma

Araştırmanın geliştirilmesi için yüksek öğrenimin önemini ve toplumlarımızın sosyal uyumu ile ekonomik ve kültürel gelişiminin temelini yükseköğretimin yerleştirilmesi için araştırmanın önemini vurgulamaktayız. Yapısal değişiklik yaratma ve öğretim kalitesini artırma çabaları, yeni fikir ve araştırmaları artırma çabalarını azaltmamalıdır. Bundan dolayı bizler, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın çekiciliğini, rekabet edebilirliğini ve kalitesini arttırmak ve korumak konusunda araştırma ve araştırma eğitiminin önemini vurguluyoruz. Yeterli hacme ulaşmak amacıyla, Avrupa Yükseköğretim Alanı ile Avrupa Araştırma Alanı ve ilgili ülkelerdeki yükseköğretim kurumları ve diğer araştırma sektörleri arasındaki sinerjiyi geliştirme ihtiyacının bilincindeyiz.

Bu amaçları gerçekleştirmek için doktora düzeyindeki niteliklerin çıktı (sonuç)-temelli yaklaşım kullanılarak Avrupa Yüksek Öğrenim Alanı'nın kalifikasyonlar çerçevesi ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Doktora eğitiminin temel ögesi özgün araştırmalar yoluyla bilginin geliştirilmesidir. Yapılandırılmış doktora programları ile şeffaf izleme ve değerlendirmeye olan ihtiyacı düşünerek üçüncü aşamanın iş yükünün pek çok ülkede 3-4 seneye tekabül edeceğini kaydediyoruz.

Üniversitelerimizin doktora programlarının disiplinlerarası eğitimi ve transfer edilebilir becerileri desteklemesini dolayısıyla da daha geniş bir işyüğü piyasasının ihtiyaçlarını karşılmasını bekliyoruz. Avrupa Yükseköğretim Alanı içinde araştırma konusunda kariyer yapan doktora adaylarının toplam sayısını arttırmamız gerekmektedir. Üçüncü aşamadaki programlara devam eden katılımcıları hem öğrenci hem de başlangıç düzeyindeki araştırmacılar olarak değerlendirmekteyiz.

Sosyal Boyut

Bologna Sürecinin sosyal boyutu, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın ayrılmaz bir parçası ve Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın çekiciliğinin ve rekabet edebilirliğinin artırılması için gerekli koşullardan bir tanesidir. Bu nedenle herkese açık, kaliteli yükseköğretimi oluşturma konusundaki taahhüdümüzü yineliyoruz ve öğrencilerin sosyal ve ekonomik altyapılarından kaynaklanan engellerle karşılaşmaksızın çalışmalarını tamamlayabilecekleri koşulların gerekliliğini vurguluyoruz. Sosyal boyut, hükümetlerin özellikle sosyal açıdan dezavantajlı öğrencilere ekonomik yardım konusunda göz önünde bulundurduğu ölçütleri ve rehberlik ve danışma hizmetlerini kapsamaktadır.

Hareketlilik

Bizler, tüm katılımcı ülkelerdeki öğrenci ve öğretim elemanlarının hareketliliğinin Bologna Süreci'nin temel hedeflerinden biri olduğunu kabul etmekteyiz. Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde hareketliliği gerçekleştirme düşüncesiyle, üstesinden gelmesi gereken bir çok sorun olduğunun bilincinde olarak, uygun olan yerlerde ortak eylemler yoluyla kredi ve bursların nakledilebilirliğini kolaylaştırma taahhüdümüzü yineliyoruz. Hareketliliğin önündeki engelleri kaldırmak yönündeki çabalarımızı vize ve çalışma izni verilmesinin kolaylaştırılması ve hareketlilik programlarına katılımın teşvik edilmesi şeklinde yoğunlaştıracağız. Bu programlar çerçevesinde yurt dışında yapılan çalışmaların tanınmasını savunarak, kurumların ve öğrencilerin hareketlilik programlarından tam olarak yararlanmalarına çalışmaktayız.

Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın Çekiciliği ve Dünyanın Diğer Bölgeleriyle İşbirliği

Avrupa Yükseköğretim Alanı dünyanın diğer bölgelerine de açık olmalı ve onlar için de cazip kılınmalıdır. Herkese açık bir eğitim sağlama yönünde bizim yapacağımız katkı, sürdürülebilir kalkınma ilkesi çerçevesinde olmalı ve sınır ötesi yükseköğretime kalite sağlanması için kılavuzlar belirlemek konusunda yapılan uluslararası çalışmalarla uyum içerisinde olmalıdır. Uluslararası akademik işbirliğinde, akademik değerlerin egemen olması gerektiğini bir kez daha yineliyoruz. Bizler; Avrupa Yükseköğretim Alanı'nı, dünyanın diğer bölgelerindeki yükseköğretim kurumlarının öğrenci ve

personel değişimini dengeli bir şekilde sağlayan ve yükseköğretim kurumları arasındaki işbirliğini harekete geçiren bir ortağı olarak görüyoruz. Kültürlerarası anlayış ve saygının önemini altını çiziyoruz. Reform süreçleriyle ilgili tecrübelerimizi komşu bölgelerle paylaşarak Bologna Süreci'nin anlaşılmasının kolaylaştırılmasını bekliyoruz. Karşılıklı çıkarlarla ilgili olarak diyalogun yoğunlaştırılması ihtiyacını vurguluyoruz. Ortak bölgeleri tanımlamanın ve bu bölgelerle düşünce ve deneyim alışverişini yoğunlaştırmanın gerekliliğinin bilincindeyiz. İzleme Grubu'ndan dışsal boyutla ilgili bir değerlendirme yapmalarını ve bir strateji üzerinde anlaşmaya varmalarını istiyoruz.

2010'a Hazırlık

Bologna Süreci'ndeki başarılarımıza dayanarak, kalite ve şeffaflık ilkeleri üzerine kurulu bir Avrupa Yükseköğretim Alanı kurmayı istiyoruz. Bilgi temelli bir topluma katkıda bulunurken zengin mirasımızı ve kültürel çeşitliliğimizi göz ardı etmemeliyiz. Bizler, karmaşık modern toplumlar bağlamında yükseköğretimin kamusal sorumluluk ilkesini desteklemeyi taahhüt ediyoruz. Yükseköğretim; araştırmanın, eğitimin ve yeniliklerin kavşağına yerleştirildiğinde, Avrupa'nın rekabet edebilirliğinin de anahtarı olacaktır. 2010'a yaklaşırken yükseköğretim kurumlarının, üzerinde fikir birliğine varılmış reformları uygulamak için gereksinim duydukları özerkliği sağlamayı görev olarak üstleniyor ve kurumlara sürdürülebilir kaynak sağlanmasının gerekliliğini kabul ediyoruz.

Avrupa Yükseköğretim Alanı üç aşamalı olarak yapılandırılmıştır. Bu aşamaların her biri öğrenciyi, işgücü piyasasına, daha fazla yeterlik kazanmaya ve aktif vatandaşlığa hazırlamaktadır. Avrupa Yükseköğretim yapısının diğer önemli özellikleri ise; genel kalifikasyonlar çerçevesi ile üzerinde anlaşmaya varılmış Avrupa standartları ile, kalite güvencesi, derecelerin tanınması ve eğitim süreleri için kılavuz niteliğindeki ilkelerdir.

Berlin'de oluşturulan izleme yapısını, İzleme Grubu'na; Uluslararası Eğitim (EI) Pan-Avrupa Yapısı, Avrupa Yükseköęretimde Kalite Güvencesi Birliği (ENQA) ve Avrupa Sanayi ve İşverenler Konfederasyonları Birliği'nin (UNICE) yeni danışma üyeleri olarak dahil edilmesiyle beraber onaylıyoruz.

Bologna Süreci Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın kurulmasına öncülük ederken, 2010'dan sonra da devam edecek gelişmeleri desteklemek için ihtiyaç duyulan düzenlemeleri değerlendirmeliyiz. İzleme Grubu'nu bu konuları araştırmaya çağırıyoruz.